

DESPRE ÎNȚELEPCIUNEA ANTICILOR

Prefață

Întâmplările Antichității celei mai îndepărtate (cu excepția totuși a acelor care se găsesc consemnate în Sfânta Scriptură) au fost înmormântate în cea mai adâncă uitare. Acestei tăceri pe care o păstrează istoria asupra timpurilor primitive i-au urmat fabulele poeților; iar acestor plăsmuiri le-au urmat istoriile care ne stau la îndemână; așa încât fabulele acestea sunt ca un vâl aruncat peste Antichitatea atât de îndepărtată, a cărei amintire s-a șters cu totul, în timpurile ulterioare, a căror istorie s-a păstrat.

Desigur că cei mai mulți dintre cititorii mei își vor închipui că tratatul de față nu este decât un joc al minții și că nu are drept obiect decât simpla distracție; că, explicând fabulele acestea, îmi iau aceleași libertăți pe care și le-au luat poeții născocindu-le; presupunere cu atât mai firească, cu cât, dacă ele ar fi fost scopul și planul meu, n-aș fi făcut la urmă decât să mă folosesc de drepturile mele, amestecând uneori, sub formă de distracție și de destindere, la cercetări mai anevoioase, explicații care sunt rodul meditațiilor și lecturilor mele. Nu-mi este necunoscut nici cât este de mlădioasă și de elastică o atare materie, nici cât este de lesne, cu puținică dibăcie și pătrundere, să născocești analogii închipuite și să atribui cu destulă verosimilitate inventatorilor acestor ficțiuni idei pe care ei nu le-au avut niciodată. În fine, mai știu că interpretările de felul acesta trebuie să fie cu atât mai suspecte, cu cât din toate timpurile s-a abuzat de ușurința întâlnită în lucrurile acestea; căci un număr destul de mare de scriitori au schimbat înțelesul acestor fabule ale poeților spre a-l aplica propriilor lor invenții sau măcar propriilor lor păreri, cărora ei voiau să le adauge venerația inspirată în mod firesc de lucrurile antice, fel de stimă care nu este propriu nici unui secol și de care anticii nu s-au folosit mai puțin decât modernii. Astfel, bunăoară, Chrysip, părăsind rolul de filosof spre a-l juca pe acela de talmăcitor de vise, atribuia celor mai vechi poeți opiniile stoicilor,

iar chimiștii, înșelați de o prejudecată încă mai ridicolă, au voit să aplice aceste jocuri ale închipuirii transformărilor corpurilor și experiențelor pe care ei le făceau cu ajutorul cuptoarelor lor. Cunoaștem, spun, toate aceste abuzuri și presimțim toate întâmpinările cărora ele le pot da loc, întrucât vedem destul de bine ce multe minți ușurate și cutezătoare și-au dat frâu liber în legătură cu atare alegorii.

Dar, după ce am privit cu maturitate și am cântărit destul toate aceste neajunsuri, nu vedem în ele nicidecum un temei spre a ne schimba părerea asupra acestui punct, nici de a ne părăsi scopul; căci, în primul rând, libertatea sau nepriceperea unui mic număr de scriitori nu trebuie să discrediteze toate parabolele, fără excepție, nici să le scadă din cinstea care în general li se datorează. A le izgoni și respinge pe toate fără deosebire ar fi o hotărâre cutezătoare și un fel de lipsă de evlavie; căci, chiar în cazul religiei, căreia îi place să acopere cu vălul misterios al alegoriei augustele adevăruri pe care ni le predică, a vrea să sfâșii vălul acesta ar fi să vrei să pui un fel de opreliște și de interdicere asupra legăturii pe care aceste embleme o stabilesc sau o întrețin între lucrurile divine și lucrurile omenești; să ne oprim însă pentru moment la ceea ce privește înțelepciunea curat omenească. Mărturisesc sincer că sunt foarte înclinat să cred că cele mai multe dintre fabulele acestea ale poetilor antici cuprindeau la origine un înțeles misterios și alegoric, fie că mă las subjugat de venerația pe care o inspiră în mod firesc Antichitatea, fie fiindcă aprofundând aceste ficțiuni descopăr uneori, între înțelesul pe care ele îl înfățișează în mod natural și însăși țesătura fabulei sau numele ființelor puse să acționeze în ficțiune, o analogie atât de exactă, atât de vizibilă și de izbitoare, încât nu poți să nu fii de acord că inventatorii lor au avut în vedere tocmai înțelesul acesta și l-au acoperit intenționat cu vălul alegoriei; căci nu există nici un muritor, oricât de orb sau de lipsit de inteligență ai vrea să-l presupui, care să nu conceapă de la prima vedere că fabula în care se spune că Pământul a dat naștere Faimei după înfrângerea și moartea Giganților – Faima a fost astfel oarecum sora lor postumă – se referă la acele murmure și la acele zvonuri răzvrătitoare care, după ce o revoltă a fost înăbușită și aproape în întregime sufocată, se răspândesc și flutură câțva timp; sau care, citind în poezi că gigantul Typhon, tăindu-i nervii lui Iupiter, i-a luat și că apoi Mercur, furându-i, i-a redat acestui zeu, să nu recunoască numaidecât că această fabulă redă alegoric acele insurecții violente care le taie regiilor cei doi nervi principali, și anume banul și autoritatea, în așa fel totuși că, cu ajutorul unor discursuri plăcute și populare sau prin decrete înțelepte, acoperă, ca să zicem așa, pe furiș și repede, supărarea supușilor lor, precum și puterea care rezultă din ea; sau care, în fine, citind în autorii de fabule că în acea expediție atât de memorabilă a Giganților

măgarul Silenei, care n-a conținut să ragă în timpul luptei, a contribuit mult la înfrângerea acelor copii ai Pământului, să nu vadă de la prima privire că ficțiunea aceasta indică acele imense coalitii de rebeli care se văd cel mai adesea risipite de noutăți îndrăznețe și de zvonuri deșarte, care împrăștie groază printre ei. La fel, cine nu vede cu ușurință în multe dintre aceste ficțiuni analogia unor nume cu persoanele sau lucrurile pe care le indică? Bunăoară, numele de Metis, una dintre soțiile lui Jupiter, înseamnă propriu vorbind sfatul, prudența; acela de Typhon, învolburările, răzvrătirile sau răscoalele; acela de Pan, universul întreg, marele tot; acela de Nemesis, răzbunarea etc. Nici nu este cazul să ne mirăm văzându-i uneori pe poeți că amestecă faptele istorice în ficțiunile lor sau că pun alte adaosuri, spre a face istorisirea mai plăcută, sau confundând epocile, sau, în fine, transportând o parte din cutare fabulă în cutare alta, spre a face din tot o nouă alegorie.

Aceste variațiuni nu ne zdruncină nicidecum opinia și sunt cu atât mai puțin de mirare, cu cât inventatorii acelor fabule n-au trăit în aceleași timpuri, nici n-au urmărit aceleași scopuri, unele dintre aceste plâsmuiri fiind foarte vechi, iar altele cu mult mai noi, unele servind drept vâl unor principii sau sisteme de fizică, iar altele unor maxime de morală sau de politică. Adăugați că în unele dintre aceste fabule povestirea este uneori atât de ridicolă și de absurdă, încât însăși absurditatea lor le dovedește întrebuințarea și înțelesul alegoric; căci, atunci când povestirea unei fabule nu are nimic neverosimil sau izbitor, se poate presupune că ea nu a fost născocită decât pentru simpla distracție și că în vederea acestui scop s-a ținut a se da istorisirii verosimilitatea istorică. Când însă se văd lucruri pe care nimeni nu și-ar fi propus nici să le povestească, nici să le imagineze, se poate conchide că ele aveau o altă destinație. De acest din urmă fel este următoarea istorisire. Jupiter, spun poeții, s-a căsătorit cu Metis; de îndată ce a văzut-o însărcinată, el a mâncat-o; a avut apoi el însuși un fel de sarcină și, la termenul convenit al nașterii, Pallas a ieșit din creierul său complet înarmată. Este clar că o povestire atât de groaznică, atât de ciudată și atât de îndepărtată de toate căile gândirii omenești nu s-ar fi oferit de la sine minții muritoare, nici măcar în vis.

Una dintre reflecțiile care au contribuit cel mai mult la întărirea părerii noastre asupra acestui punct este că cea mai mare parte din fabulele despre care vorbim nu erau invenții ale poeților care le-au publicat sau le-au făcut vestite, ca Homer, Hesiod etc.; căci, dacă ar fi fost bine dovedit că ficțiunile acestea aparțineau în realitate poeților de la care le avem, o asemenea origine (atât cât putem presupune) nu ne-ar indica nici vederi largi, nici un scop prea înalt. Dar, citite cu oarecare atenție, se va recunoaște lesne că poeții aceștia le comunică așa ca și când ele ar fi fost adoptate și primite în timpuri

mai vechi, nu ca noutăți și ca fiind născocirea lor. Mai mult, autori contemporani unii cu alți redându-le în feluri diferite, trebuie să se conchidă de aici că ceea ce au ele comun vine din timpuri mai vechi și că deosebirile și variațiile lor provin din adaosurile pe care diferiții autori le-au socotit potrivite să le înfrumusețeze și să le facă plăcute; considerația aceasta ar fi aceea care le-ar da cel mai mare preț în ochii noștri și ne-ar determina să le privim nu ca pe niște producții ale acestor poeți, care ni le-ar fi transmis ei înșiși, nici ale contemporanilor lor, ci ca pe niște mărețe rămășițe ale unui secol mai luminat și ca un fel de suflu ușor care, din tradițiile unor popoare cu mult mai vechi, a căzut, ca să zicem așa, în trompetele și în flautele grecilor.

Totuși, dacă cineva s-ar încapățâna să susțină că înțelesul alegoric al acestor fabule a fost adăugat ulterior, nu de la origine, i-am lăsa cu plăcere părerea asupra acestei chestiuni și l-am părăsi în voia judecății pe care o afișează; dar, în măsura în care provoacă și merită un răspuns, îi vom da un nou asalt, opunând o reflecție încă mai însemnată și mai izbitoare. Parabolele, îi vom spune, au fost întrebuițate în toate timpurile la două scopuri de natură foarte diferită, și adesea ele au avut chiar două destinații opuse; căci alegoriile acestea în care sunt îmbrăcate unele adevăruri pot servi, și servesc într-adevăr, când spre a le voala, când spre a le lumina. Dar, lăsând la o parte pentru moment pe prima dintre aceste două destinații, spre a ocoli orice discuție asupra subiectului, și admitând chiar că fabulele cele mai vechi nu erau decât ficțiuni vagi și fără obiect, neavând ca scop decât simpla desfătare, este totuși sigur că ficțiunile inventate în epocile ulterioare au avut-o pe cea de-a doua dintre aceste destinații; și nu există nici un om cât de cât luminat care să nu le considere ca pe o născocire foarte chibzuită, foarte solidă, foarte folositoare științelor și chiar de o trebuință absolută spre a îndeplini acest al doilea scop despre care am vorbit, vreau să spun spre a pune la îndemâna minților celor mai slabe adevărurile proaspăt descoperite, dar prea îndepărtate de părerile de rând și prea abstracte.

De asemenea, în aceste prime secole, timp în care invențiile și deducțiile minții omenești, până și acelea care azi sunt foarte cunoscute și repetate, erau încă noi și păreau ciudate, toate scrierile și discursurile erau pline de fabule, de istorioare instructive, de parabole, de enigme, de alegorii și de comparații de tot felul. În epoca aceea, limbajul acesta figurat nu era încă un mijloc sortit să învăluie adevăruri care, deși folositoare, au nevoie să fie puțin voalate, ci o simplă metodă de învățământ; căci pe atunci mințile, încă prea slabe și grosolane, respingând orice idee prea fină și prea abstractă, încă nu puteau prinde decât adevărurile sensibile. Întrucât invenția hieroglifelor este mai veche decât aceea a literelor alfabetului, invenția acestor

parabole a precedat-o de asemenea pe aceea a argumentelor și până și în zilele noastre oricine vrea să lumineze mințile cruțându-le slăbiciunea mai este ținut să urmeze aceeași metodă, recurgând adesea la asemănări. Astfel, încheind această Prefață cu un adevăr important, vom spune că înțelepciunea primelor secole a fost sau foarte mare, sau foarte fericită: foarte mare, dacă primii înțelepți au născocit cu intenție aceste figuri și alegorii; foarte fericită, dacă, urmărind o altă țintă, ei au avut cel puțin meritul de a procura o materie, un prilej și un mijloc spre a da atâta înălțime și demnitate observațiilor omenești.

Oricum, nădăjduim că reflecțiile noastre asupra acestui subiect nu vor fi cu totul nefolositoare și că, cel puțin, vom îndeplini unul sau altul dintre cele două obiective arătate; căci, cu ajutorul acestor interpretări ale parabolelor antice, vom răspândi o oarecare lumină asupra acelor scrieri obscure ale unor antici sau asupra lucrurilor ele însele. Totuși, dacă ne e îngăduit să ne exprimăm părerea asupra acestui subiect cu libertate filosofică și fără a arăta dispreț față de cei care ne-au precedat în îndeletnicirea aceasta, nu ne vom teme să spunem că producțiile de felul acesta apărute până acum se reduc la aproape nimic; și, deși scriitorii foarte sânguincioși au tratat aceeași materie deosebit de amplu, genul însuși a căzut într-un fel de înjosire, fiindcă acele prime încercări de a explica fabulele cele mai vechi au fost făcute de oameni nu îndeajuns de luminați, a căror știință abia se ridica deasupra locurilor comune și care, neaplicând aceste alegorii decât unor păreri vulgare, nu au nimerit adevăratul scop și n-au făcut decât să frunzărească acest important subiect. În ce ne privește, lăsând scriitorilor de care am vorbit descoperirile ușoare pe care le-au putut face în materie, ne vom da osteneala să pătrundem mai mult în adâncurile Antichității și să prindem aceste adevăruri mai rodnice, pe care primii înțelepți le-au acoperit cu vâlul misterios al fabulei și al alegoriei.

I. Casandra sau despre libertatea exagerată în vorbire

După spusele poetilor, Casandra a fost iubită de Apollo și, cu toate că respingea cu dibăcie dorințele zeului, ea nu a renunțat să-i întrețină speranțele, până când a smuls de la el darul divinației; dar, îndată ce ea a ajuns în stăpânirea a ceea ce voise să dobândească prin îndelunga ei prefăcătorie, i-a respins toate rugămintele și l-a îndepărtat fâțiș. Zeul, neputând anula darul pe care i-l făcuse, indignat însă de a fi fost jucat de femeia aceasta prefăcută și arzând de dorința de a se răzbuna, a pus o condiție care făcu

din dar pentru ea o adevărată pedeapsă; căci, lăsându-i puterea de a prezice cu exactitate, i-a luat-o pe aceea de a convinge; așa încât, din acel moment, cu tot adevărul prezicerilor ei, nimeni nu-i acorda încredere; nenoroc pe care l-a încercat în nenumărate prilejuri, dar mai cu seamă în legătură cu prăbușirea patriei sale, pe care știuse să o prezică, dar fără ca cineva să o fi ascultat sau crezut.

Această fabulă pare să fi fost închipuită spre a arăta inutilitatea celor mai înțelepte sfaturi, date cu toată generozitatea, însă nu la timp și fără precauțiile trebuitoare. Ea pare a-i arăta pe oamenii cu o fire aspră, anevoie de mulțumit și încăpățânați, care refuză să se supună lui Apollo sau zeul, armoniei, neprimind nici tonul, nici felul, nici măsura persoanelor și a lucrurilor, care în discursurile lor nu știu să-și rânduiască nici glasul, nici stilul după dispoziția ascultătorilor; pe scurt, care nu știu să cânte pe un ton pentru urechile învățate și pe alt ton pentru urechile începătoare, care, în fine, par a nu ști că există un timp pentru a vorbi și un timp pentru a tăcea; căci, deși oamenii cu firea aceasta au toate cunoștințele și toată puterea cerută spre a da un sfat salvator și îndrăzneț, totuși, în pofida tuturor talentelor și cu tot zelul lor, întrucât sunt lipsiți de iscusința trebuitoare spre a mânuși spiritele, izbutesc rar să-i convingă pe cei cărora le dau sfaturi și au puțină destoinicie la treburi. Sunt chiar dăunători aceluia cu care se leagă și de care se fac ascultați; ei grăbesc ruina prietenilor; iar atunci, în fine, vreau să spun când răul la care au contribuit ei înșiși prin duritatea și asprimea firii lor s-a produs și este fără leac, ei trec drept oracole, drept mari profeți, drept oameni care văd departe. Un exemplu izbitor îl avem în persoana lui Cato din Utica. Romanul acesta a prevăzut că ruina patriei sale va fi efectul a două cauze, și anume: mai întâi, conspirația lui Caesar și a lui Pompei; apoi, neînțelegerea lor. Geniul său înalt a văzut această groaznică nenorocire cu mult timp înainte de a se fi produs, iar prezicerea sa a fost ca un fel de oracol; dar nenorocirea pe care el a știut să o prevadă de atât de departe, nu a știut să o preîntâmpine; a fost chiar îndeajuns de neprevăzător încât să contribuie la ea; iar asprimea sa a grăbit ruina patriei sale; observație chibzuită, pe care a făcut-o Cicero spunând cu eleganță: „*Cato optime sentit, sed nocet interdum reipublicae; loquitur enim tanquam in republica. Platonis, non tanquam in faece Romuli*“¹.

¹ Cicero, *Epistulae ad Atticum*, II, 1 („Cato dispune de un excelent simț, totuși uneori este dăunător republicii; căci vorbește ca în *Republica* lui Platon, nu ca în această mocirlă a lui Romulus“).

II. Typhon sau rășcoalele

Iunona, revoltată de faptul că Iupiter născuse, de la sine și fără ajutorul soției sale, pe Pallas, care ieșise complet înarmată din creierul său, i-a obosit mult timp cu rugămintele ei pe toți zeii și pe toate zeițele, ca să o facă și pe ea să nască fără conlucrarea lui Iupiter. Zeii, învinși de insistențele ei, au fost de acord cu cererea ei, și ea clătină Pământul până în temelii, cutremur din care se nascu Typhon, monstru de o statură uriașă și cu înfățișarea îngrozitoare; un șarpe fu pus să-l hrănească. Când fu mare, el declară numaidecât război lui Iupiter. În lupta aceasta zeul fu învins și căzu în puterea gigantului, care, luându-l în spinare, îl duse într-un loc întunecos și foarte îndepărtat; apoi, i-a tăiat toți nervii de la picioare și de la mâini și, după ce l-a mutilat astfel, l-a părăsit în această stare jalnică; însă după aceea Mercur a avut dibăcia de a-i răpi uriașului nervii lui Iupiter, pe care îi înapoie zeului. Iupiter, redobândindu-și astfel puterile, a atacat din nou monstrul, izbindu-l mai întâi cu o lovitură de fulger; iar din sângele care curse din rana pe care i-a făcut-o s-au născut o mulțime de șerpi; după aceea aruncă în fine asupra-i muntele Etna și, zdrobindu-l cu masa aceasta enormă, îl ținu nemișcat, stare în care se găsește încă.

Fabula aceasta pare a fi fost născocită pentru a arăta nestatornicia sortii principilor, precum și cauzele și remediile acelor rășcoale care se iscă uneori în monarhii; căci pe bună dreptate se admite că regii trebuie să fie uniți cu popoarele lor, ca Iupiter cu Iunona, și anume printr-un fel de legătură conjugală; corupți însă de prea îndelunga obișnuință a conducerii, ei o fac să decadă în tiranie; ei iau asupra lor întreaga autoritate, încalcă privilegiile și drepturile tuturor ordinelor din stat; disprețuiesc sfaturile senatului lor, cu alte cuvinte exercită o putere arbitrară, voind ca cele mai puțin cugetate porunci ale lor să fie îndeplinite pe loc, iar bunul lor plac să aibă putere de lege. Popoarele, revoltate în urma unei astfel de purtări și obosite de asuprire, se apucă să nască și ele fără conlucrarea principelui, cerându-i ele însele vreun conducător și încredințându-i comanda; atare răzvrătire are de obicei drept cauză provocările și cererile celor mari, care, odată aliați, năzuiesc să rășcoale poporul, tulburare din care rezultă în stat un fel de umflătură (redată în fabula aceasta prin copilăria lui Typhon). Agitația aceasta crește, hrănită fiind oarecum de răutatea înnăscută și de nemulțumirea poporului, agitație care este ca șarpele cel mai primejdios pentru regi; apoi, când rășculații și-au adunat toate puterile și și-au luat toate măsurile, revolta izbucnește și degenerază în război pe față. Dar insurecțiile acestea fiind izvorul unei infinități de rele, fie pentru popoare, fie pentru regi, sunt pe

bună dreptate imaginate aici prin chipul lui Typhon, înspăimântător. Cele o sută de capete ale acestui monstru redau fărâmițarea și mulțimea puterilor; boturile lor aprinse arată incendiile; șerpii aceia pe care-i folosesc drept cingătoare sau drept salbă arată bolile molipsitoare care bântuie atunci, mai cu seamă în timpul asediilor; mâinile lui de foc se referă la măceluri; ghearele de vultur sunt imaginea prădăciunilor și a distrugerilor; în fine, penele cu care îi este acoperit tot corpul redau zvonurile neliniștitoare care se răspândesc atunci, precum și veștile rele și temerile deșarte care decurg din aceste zvonuri. Uneori, partidul răsculat este atât de stăpân încât regii, târâți ca să zicem așa de rebeli, sunt siliți să părăsească reședința stăpânirii lor și principalele lor orașe, să adune în jurul lor puținele forțe care le mai rămân și să se retragă în vreo provincie îndepărtată și puțin cunoscută, după ce și-au pierdut tezaurul și autoritatea, care le sunt cei doi nervi principali. Totuși, câțva timp după aceea, dacă își suportă nenorocirea cu o răbdare înțeleaptă, ei își redobâdesc nervii prin străduințele și iscusința lui Mercur; vreau să spun că prin decrete înțelepte, prin blândețea lor, prin discursuri plăcute și populare, ei recâștigă puțin câte puțin dragostea supușilor, care apoi plătesc cu bucurie birurile, și în felul acesta autoritatea principelui redobândește noi puteri. Cu toate acestea, principii cei mai înțelepți și mai prevăzători se păzesc mult de a-și încerca norocul adesea în atare împrejurări și de a risca bătălii; ei au doar grijă de a dăra renumele rebelilor prin vreo ispravă remarcabilă. Dacă această încercare este încununată de izbândă, rebelii fiind descurajați și doborâți de o asemenea mare rănire și începând a se teme de răzbunarea principelui, tot focul care le mai rămâne se risipește în murmure deșarte, redate în fabula aceasta prin fluieratul șerpilor. Apoi, pierzând cu totul nădejdea în norocul lor și lipsiți fiind de orice curaj, încep a se risipi fugind, iar atunci a venit în fine timpul pentru regi de a-i zdrobi, aruncând asupra-le muntele Etna, adică de a cădea asupra lor cu întreaga masă a puterilor regatului.

III. Ciclopul sau ministrii de groază

Poeții au închipuit că Iupiter, revoltat de barbaria și de cruzimea ciclopilor, i-a prăvălit în Tartar și i-a condamnat astfel la o închisoare veșnică; însă zeița Tellus (Pământul) l-a convins să-i elibereze și să-i folosească pentru a-și fabrica cu ei fulgerele. Zeul ascultând sfatul acesta, ciclopul s-a apucat de îndată să fabrice fulgere, precum și alte instrumente de groază, lucrând fără răgaz și într-un zgomot înfricoșător. Însă, cu trecerea timpului, Iupiter

CUPRINS

Notă asupra ediției.....	5
DESPRE ÎNȚELEPCIUNEA ANTICILOR	7
Notă introductivă	9
Despre înțelepciunea anticilor	13
Prefață.....	13
I. Casandra sau despre libertatea exagerată în vorbire	17
II. Typhon sau răscoalele	19
III. Ciclopul sau miniștrii de groază	20
IV. Narcis sau omul îndrăgostit de el însuși	21
V. Styxul sau tratatele	22
VI. Pan sau natura	24
VII. Perseu sau războiul	33
VIII. Endymion sau favoritul	37
IX. Sora gigantilor sau Faima	38
X. Acteon și Pentheus sau indiscretul	39
XI. Orfeu sau filosofia	40
XII. Cerul sau originile	43
XIII. Proteu sau materia	45
XIV. Memnon sau omul precoce	46
XV. Tithon sau săturarea	47
XVI. Amantul Iunonei sau Infamia	48
XVII. Cupidon sau atomul	48
XVIII. Diomedes sau zelul religios.....	51
XIX. Dedal sau mașinistul	53
XX. Erichthonius sau impostura	55
XXI. Deucalion sau restaurarea	56
XXII. Nemesis sau vicisitudinile lucrurilor	57

XXIII. Achelous sau lupta	59
XXIV. Dionysos sau pasiunea	60
XXV. Atalanta sau lăcomia	63
XXVI. Prometeu sau starea omului	64
XXVII. Icar în zbor; și Scylla și Charybda sau calea de mijloc	74
XXVIII. Sfînxul sau știința	75
XXIX: Proserpina sau spiritul	77
XXX. Metis sau consiliul	81
XXXI. Sirenele sau voluptatea	82

DESPRE PRINCIPII ȘI ORIGINI DUPĂ FABULELE LUI CUPIDON
ȘI A CERULUI sau FILOSOFIA LUI PARMENIDE ȘI TELESIO
ȘI ÎNDEOSEBI A LUI DEMOCRIT SIMBOLIZATĂ ÎN FABULA

DESPRE CUPIDON	85
Notă introductivă	87
Despre principii și origini după fabulele lui Cupidon și a cerului sau filosofia lui Parmenide și Telesio și îndeosebi a lui Democrit simbolizată în fabula despre Cupidon	89

FRANCIS BACON CA FILOSOF de <i>Alexandru Posescu</i>	135
Omul și opera filosofică	136
Însemnătatea istorico-filosofică	145